

BÁLVÁNY-ÜNNEPEK A BRÁHMINOK CSALÁDI KÖRÉBEN

(A Katholikus Hitterjesztés Lapjai 1895. március. XIV. évfolyam, 3. füzet, 41. oldal)

Korunknak művelt népei között nincs egy sem, melynél élet és vallás úgy összeforrott volna, mint a hinduknál. Valláson nyugszik Indiában az egész társadalmi szervezet. Tanítás, szegények istápolása, köz- és családi élet: mind a vallásnak hatalmas befolyása alatt állanak, és csak olyasmi számíthat igaz érdeklődésre, ami a vallásos érzelmet is érinti. Azonban mikor a hinduk a bálványok tiszteletére ezrenként összejönnek, vagy mikor szent helyeik felé vivő országutakon ezrével zarándokolnak, nem csupán a vallásos érzelmet elégitik ki, mert szent helyeiken a nagy vásárok és a világi szórakozások ezerféle fajai mozgásba hozzák a legfontosabb földi érdekeket is. Házi és magán életök szintén vallásos színezetű; babona vezeti őket léptenyomon. Önként vállalt és törvény által előírt vallásos szertartások végzése között folyik le egész életök; szertartás vezeti be őket az életbe, szertartás kíséri örök nyugalomra. A Bráhma-féle bálványimádás bőven gondoskodik mindenről, és ha itt-ott mégis hiány mutatkozik, kipótolja azt a hindu népnek termékeny képződése.

Megismertetjük e cikkben azt a tizenhat vallásos ünnepet, melyek a hindunak családi életében fordulnak elő; közös nevök *Szhodaszhakarma*.

Két mozzanata van minden ilyen ünnepnek; az egyik vallásos színezetű törvénytisztelettel, melyek közé tartoznak az elmaradhatatlan *Hóma* (ital-áldozat) és a papok megajándékozása; a másik mozzanat világi természetű, mert ünnepi lakoma, melyben a családtagok és a vendégek vesznek részt. E kettős beosztás minden ünnepnél előfordul; e cikk azonban csak az eltérő különösebb szertartásokat tárgyalja.

A tizenhat ünnepnek elseje a Garbhadana; akkor ülik, mikor a leány hajakadoná fejlődve egybekel vőlegényével, aki a törvény szerint már gyermekkorában eljegyezte. A következő három ünnepnek célja a születendő gyermeket már anyja méhében három ízben (a 3, 5, 8-ik hónapban) megszentelni, s minden bajtól megóvni. Az ötödik és hatodik ünnep az újszülöttet illeti. Aggódva várakozik az apa a ház tornácán, amíg fülébe nem hat a szózat: «Fiúcska született» Erre az örömhíre azonnal fölvesz egy kókusz- és egy aréka-diót (Az aréka a pálmák egy faja; diója szilvanagyságú s pirosbarna. – A bétel venyigés növény. Bétel-bors), továbbá két bétel-levelet és siet a legközelebbi tóhoz. Valamelyik szent mondatot (Mantra) imádkozva mindhárom tárgyat bedobja a vízbe; beugrik azután maga is, s minél magasabbra csap fel a

víz, annál nagyobb az ősök öröme a gyermek születésén. (A hinduk szerint az elhunytak boldogsága tulajdonképpen bizonyos szertartásoktól függ, melyeket az utódok végeznek. Erről alább.) Hazatértek Ganapati (Ganapati, ismertebb nevén Ganésa, a hinduk szerint a bölcsesség, áhítat, tisztaság, sors, értelem stb. kútfeje és a dévák oktatója. Védője a házasságnak, de maga nőtlen. A «Kailasza» vagyis Sziva mennyországában szüleit Szivat és Párvait toll-legyezővel hűsíti, egyúttal Sziva elé terjeszti az emberek imáit. Ganésa úgy született, hogy Párvati valami növénynek összegyömösztölt leveleiből emberalakot mintázott, oly tökéletesen, hogy megeleveníté. Művét oly meleg tekintettel szemlélte, hogy a hőség fölemésztette Ganésának fejét. Brahmá meg akarván vigasztalni a kesergő anyát, parancsolta Szárinak, csapja le és hozza el a kezeügyébe eső első állatnak fejét. Ez az állat elefánt levén, ilyen fejet kapott Ganésa. Mivel pedig Párvatinak ez nem tetszett, Brahmá avval kárpótolta, hogy Ganésát istenné tette. – Azóta Ganapati vagy Ganésa oly általános tiszteletben áll, hogy ott van az utcán, házakban, fák alatt, templomban. Alakja: tömzsi, potrohos emberke négy kézzel, melyekben csigát, lótusz-virágot, gránátalma-levelet és horgot tart. – Ganapati a legnépszerűbb bálvány; imádása nélkül nem fog a hindu semibe. Az imádás ímígyen történik: a hindu ököltre fogott kézzel keresztbe teszi mellén karjait; megveregeti ökleivel mindkét halántékát; megfogja füleit; térdben megtörve háromszor meghajtja magát; homlokát ütögetve imát végez. – Furcsa jelenség, hogy Brahmá a legfőbb isten, de éppen neki nincs imádója hívei között.) bálványszobor előtt áldozatot mutat be; megszenteli a helyet, ahol a betegágyas anya fekszik; mézet, cukrot; kevés aranyport kever össze, és a Mantra mondogatása közben megkeni háromszor a gyermeknek nyelvét, jobb fülét s feje tetejét. Megvizsgálja ekkor az újszülöttet tetőtől talpig, a jelenlévő bráhmínok között pénzt, bételdiót és cukros vizet oszt szét; a házi papnak pedig saját rajtalévő ruháit adja ajándékkul. Ezen órától tizenegy napig tisztátalan az apa; nem vehet részt a vallásos szertartásokban; de hatodik nap ő nyitja ki az ajtót a közeledő bráhmín előtt, aki a gyermeknek jövendő sorsát ennek homlokára fogja írni; minden ajtóba két kis edényben tejet, vizet, továbbá gyertyát és író tollat helyez, egész éjjel pedig virraszt.

Tizenegyedik nap ismét áldozatot mutatnak be Ganapati előtt; hogy a ház megszentelődjék, az apa pedig megtisztuljon; tizenkettedik nap van a névadásnak ünnepe. A házi pap először megvizsgálja, nem volt-e a csillagok állása a születés órájában baljóslatú; mert ebben az esetben a veszedelem elhárítása végett külön áldozatot kell bemutatni. Ekkor a csecsemőt egy tehénnek a feje elé tartják, és a tehenet megkerülik vele háromszor. Az apa veszi át aztán a gyermeket, és fejét jobb karjára fektetve, balkezével lábait fogja, ráhajol háromszor, s mindannyiszor orrával érinti a fejtetőt és a jobb fület; a *Mantra* (egy neme az imának, melynek szövege és tartalma változatlan. A «Mantrá»-nak ereje fölülmúlja az istenek hatalmát. Van áldó és ártó Mantra. Egyik Mantrának az erejét megrontja valamely hatalmasabb Mantra. Ami a Mantrák használatát illeti, a hindu ímígyen okoskodik: A világ fölött az istenek, ezek fölött pedig a Mantra uralodik; mivel pedig a Mantrák a bráhmínok hatalmában vannak, a bráhmínok a mi istene-

ink.) elmondása után átadja az anyának. Majd egy kevés mézet nyalat vele, miközben felkiált: «Élet! Élet! Ez legyen az én életem!» Ezután kevés nyers rizst téve egy réztálba, egy darabka aranyat köt gyömbér gyökérre, és így fölírja annak az istennek a nevét, akit a család különösen tisztel, a születésnek a hónapját, csillagzatát, a gyermeknek életpályáját és nevét; az írást oda helyezi a tálba, s tisztelettel illeti. Az apa még egyszer karjaiba veszi a gyermeket, négy nevet súg a fülébe, az ötödiket azonban, a valódit, hangosan mondja ki. A pap által bemutatott *hóma* és a többi szertartás végzése után ajándékokat osztanak ki a jelenlévők között; evvel az ünnep véget ér. Mikor a megszentelt és földíszített bölcsőbe teszik a gyermeket, az asszonyok már hangosan nevére tartoznak a kicsikét szólítani.

Négy hónap leteltével mutatják meg neki első ízben a napvilágot, s ekkor viszik őt először a templomba; evvel az ünneppel (*Niszhkramana* = kimentet) akarják megáldani beléptét a világba. Hatodik hónap van az *Anapraszana* ünnep; ekkor ad az apa először gyermekének tejben cukorral főzött rizskását. A következő két ünnepet akkor ülik meg, mikor a gyermek harmadik életévébe lép; ekkor fúrnak ki füleit a hinduknál szokásos fülbevalók viselésére, s ekkor nyírják meg először; most ugyan még ollóval, később azonban borotvát használnak.

Nagyobb jelentőségű az *Upanaya* ünnep, vagyis a szent zsinór átadása. Mikor a gyermek a hetedik életévet betöltötte, az apa előveszi azt a papírt (*Dszhataka*), melyre egykor a születésnapot és az ezzel összefüggő dolgokat följegyezte, elmegy a házi paphoz, s kéri őt, hogy az ünnep megtartására jelölje ki a kedvező napot.

Ha ez megtörtént, az apa megteszi a szükséges előkészületeket. Uddababot hozat a piacról, az asszonyok a gyermekek kezein keresztül olajat csepegtetnek rá, összezúzzák, s vékony lepényeket sütnek belőle. A gyermeknek rézedényben pirosra festett (*Templomi áldozatoknál a nyers rizst sárga gyökérrel, házi ájtatosságoknál karmazsinnal festik; gyászszertartásoknál festetlen marad.*) nyers rizst adnak át; ezzel megy azután a paphoz és a rokonokhoz, hogy őket az ünnepre meghívja. Minden házhoz, ahová belép, az edényt először a házi úr, azután a többi férfi családtagok s végül az asszonyok elé tartja; aki a meghívást elfogadja, ujjával érinti a rizst. A szertartások idejére a gyermeknek ülőhelyül egy kis mennyezetes emelvényt állítanak fel; muzsikuskat hívnak, akik minden mozzanatnál megszólaltatják a zenét. Az apa az új zsinórt átadja a papnak, aki viszont a maga részéről két darab veres szövetből s egy szentelt fűből készített kis kötélről gondoskodik.

Az ünnep hajnalán a szülők és a gyermek megfürödnek, aztán megszentelik a helyet, ahol a szertartásokat fogják végezni; egy kevés hüvelyes rizst visznek arra a helyre t. i., és cserépfazekat helyeznek rá, melyet az anya és a fiú vízzel töltenek meg. Mikor az áldozatot Ganapati előtt bemutatták, a gyermek vékony nyakú edényt állít a földön levő fazékba; a következő szertartások egymásutánjának a mértéke az az idő, mely alatt a vékony nyakú edény a fazékban megtelik vízzel. A gyermek most étkezik utoljára anyjával; ekkor néhány bráhmín fiút is megvendégszolgálnak kétféle süteménnyel. Az anya eszik egy keveset, gyermekét aztán még egyszer ölébe véve kezeivel éteti. Majd megborotválják, megfürösztik újra, szokott ruhái helyett egy szelet gyolcsot kötnek csípőjére; ekkor elfoglalja helyét az emelvényen, még egy darab gyolcsot vet magára, mialatt szeméit nővére fekete festékkel (kadigó) keni be. Ismétlődik az áldozat Ganapati és az ősök előtt, mely után az apa tudatja a jelenlévőkkel, hogy fiának a szent zsinórt átadni szándékozik, és őt bráhminná akarja neveltetni; beszédközben kevés vizet önt a földre. A pap figyelmezteti az apát, hogy ifjú életében fia már sokat vétkezett: gyakran evett mosdatlan kezekkel, evés előtt nem mindig fürdött meg, haját itt-ott nem evés után, hanem előtte vágatta le, az esteli maradékétekből másnap is evett, szűdra gyermekekkel étkezett. E bűnökért most elégtételt kell adnia. Az apa beleegyezik; ajándékokat ígér a jelenlévő bráhmínoknak, s kéri őket, bocsássák meg fiának bűneit. Ekkor a gyermek elé két férfi posztószőnyeget tart, hogy mint tisztátalan, a szülőket és a bráhmínokat ne láthassa; az apa legközelebbi rokona pedig szétosztja az ajándékokat. Osztás után félre teszik a posztót, a pap a gyermeknek átad egy kókuszdiót, aki ezt az anya lábai elé helyezve így szól: »Az elsorolt bűnök közül sokat elkövettem; bocsánatot kérek emiatt, és kérlek, engedd meg, hogy a szent zsinórt megkaphassam.« Letérdel, és az anya lábait átkarolja. »Én szültelek téged, válaszol az anya, de atyád adott neked életet; menj tehát hozzá, és tedd a kókuszdiót az ő lábaihoz.« A fiú engedelmeskedik, ismétli az előbbieket, mire az apa feleli: »Megteszem, de menj a paphoz, és őt kérd meg.« Megígéri a pap is, aki most új ruhát ad át az anyának, hogy adja gyermekére; aki ezalatt a pap és a szülők között áll. A pap ekkor öt-öt kókuszdiót, bétellevet, aréka-diót, »gopi« rögöt (Visnu bálványának szent sárga föld), zsinórt, pénzdarabot s végül két darab piros szövetet helyez egy réztányérra a gyermeknek szánt zsinórral együtt. A bráhmínok egyike körülhordja a tányért, a jelenlévők megérintik a rajta lévő tárgyakat. Mikor a tányér visszakérül, a pap kevés »gopi« földet vesz róla, szent jelet csinál a gyermek felső testén és homlokán; a tárgyakat kiosztja öt bráhmín között a gyermeknek szánt zsinóron kívül, melyet csak megérintenek.

Az apa most már nyakába akasztja a zsinórt a gyermeknek, akinek kezeibe az anya háromszor vizet önt, amelyet meg kell innia; hoz tüzet is a *hóma* áldozathoz, a melynek felét a pap mindjárt elégeti; a piros szövetek egyikét a fiú csípőjére; a másikat a vállára teszi, a szent fűből készült kötelet háromszorosan dereka körül csavarja, és botot ad kezébe annak jeléül, hogy mostantól bráhminnak kell őt tekinteni. Az apa kókusz-diót, bétel-levelet, aréka-diót és kevés pénzt nyújt neki, kezeit feje fölé tartja, és kimondja a gyermek nevét a családnévvel együtt. Az anya az apa kezeire azonnal háromszor úgy önt vizet, hogy az az apa kezeiről a fiú kezeire hulljon. A gyermeknek eddig nem volt szabad kimondania a családnevet, jövőben tennie kell azt minden nap; erre nyert mostan jogot, aminek tanúi: a hómatűz, a nap és a jelenlévő bráhminok; ez okból kevés rizst szór a tűzbe, a nap felé és a bráhminokra. Az apa leül, keresztbe fekteti maga előtt lábait, gyermekét jobb térdére ülteti és pusztá tenyeréből iszik háromszor vizet, csöndes imádságot mond, a gyermek jobb kezébe két piros rizs szemet s ugyanannyi szentelt fűszálat tesz; ekkor aztán jobb fülébe súgja egymásután tízszer a *Gayatri* nevű rövid imádságot *Szavitri* – a napistenhez, melyet a bráhminnak mindennap el kell mondania, s melyet a fiú az apa után szintén tízszer ismétel. A fiú erre föláll, jobb kezét mellére teszi az apa, s így szól: »A fogadalom, amely az én szívemben él, éljen a te szívedben is; akaratom legyen a te akaratom. Amit most mondtam neked; az a két szó (*Gayatri-Mantra*) a fogadalom; ezen szavak nem az én szavaim, hanem *Szaraszvati* istennőnek (*Brahmá feleségének*) szavai.«

A pap ekkor elégeti a *hóma* áldozatnak másik felét is; ezután a fiú kókuszdiót vesz kezébe, átadja a papnak, térdre hullva kéri őt, adjon neki oktatást (*Darmopadeszha*) leendő kötelességeire nézve. A pap leveszi a piros szövetet a fiú válláról, bogot köt rá, s így akasztja a gyermek nyakába, akit aztán lábaihoz ültet, és így szól: »Úgy nőttél fel eddig, mint szúdra; jövőben bráhminhoz illő életmódot (*Brahmakarma*) kell folytatnod; erre adok most neked utasítást.« A gyermek kérdezi, mi lesz a teendője, és a pap feleli: »Fel fogsz kelni minden reggel négy órakor, és mielőtt szobádat elhagynád, atyádat és anyádat tisztelettel üdvözöld. Majd vizet öntesz egy kis rézedénybe, s kimégysz szükségeid végzésére, mialatt a szent zsinórt jobb füledre akasztod. Jövet-menet nem állsz szóba senkivel, visszatérőben a kútnál a rézedényt hamuval megsúrolod, tisztogatod; megmosod lábaidat, kezeidet. Huszonnégyszer kiöblítéd szádat, fogaidat egy kis darab fával (*Achyranthes*) megdörzsölöd, és szádat újra tizenkétszer kiöblítéd. Megtöltöd a rézedényt vízzel, elmégysz a Tulaszi fához, (A *Visnu* bálvány fája) törzsét megöntözöd vízzel, szádba is vizet fogsz venni, de kiköpöd újra. A fa előtt elvégzed az

ájtatosságot (Nama), s utána meghajtod magad atyád és anyád előtt; erre elmondod a reggeli imádságot. Nappal nem szabad aludnod. Reggel és este elmégysz, hogy élelmedet összekolduld. Csak olyan házakba menj, amelyekben tudod, hogy kapsz valamit. Amit összegyűjtesz, hazahozd anyádnak. Ekkor megmosakodol újra, elmondod déli imádságodat, és ebédelsz. Étkezés után ismét mosakodnod kell, előbb nem szabad beszélned senkivel; azután tanulni fogod a szent könyveket. Este felé megmosakodol ismét, elmondod az esti imádságot, bemutatod az áldozatot, megvacsorálsz, és kilenc órakor lefekszel.« »Úgy lesz,« feleli a fiú, s helyére ül. Áldozatot mutatnak most be, mely után a gyermek koldus perselyt (Bhikszhapatra) kap a kezébe, s anyjához lépve alamizsnát kér. Az anya ad neki valamit, úgy sorban a többi jelenlévők is. Az összegyűlt alamizsnát átadja a papnak, aki azt két részre osztja; felét megtartja magának, felét pedig visszaadja a gyermeknek. Az atya végül ajándékot ad a bráhmínoknak, s az egész gyülekezet lakomához ül. Négy napig hordja a fiú az ünnepi ruhát, és csak azután kezdi meg a bráhmín életet. Az ilyen ünnep néha a mi pénzünk szerint ötezer forintba is belekerül; kétszáz forinton alul hozzá sem foghatnak.

A három következő ünneppel az iskolázás kezdetét, közepét s befejezését akarják megszentelni. A gyermek elhagyja a szülői házat, s a *guru* (lelki vezér) vezetése alatt a *Véda* könyveket tanulja. Ezen időtől fogva a papnál különös vezeklő gyakorlatokat kell végeznie. Később kolostorba megy, s itt tanulja mindazt, amit neki mint papnak tudnia kötelesség. Amíg a guru házában tartózkodik, napi kenyerét koldulva kell megszereznie a helybeli, világi foglalkozású bráhmínoknál (Laukikas). Ha iskoláit bevégezte, elhagyja a kolostort, a guru pedig szép ajándékot: pénzt, földet, vagy egy tehenet kap jutalmul. (Mióta az angol államiskolákat a fiúk nagyobb számban látogatják, ez a három ünnep kezd kimenni a szokásból. A papi teendőket a fiúk apáiktól tanulják, a Védákról pedig alig tudnak a névnél többet. A tizennegyedik ünnepet tulajdonképpen búcsújárás tenné; ezt azonban a házasság ünnepén csak megemlítik, de végre nem hajtják.)

Az eddig elősorolt ünnepek, a négy első kivételével, csak a fiúgyermekre vonatkoznak; a tizenötödik ünnep azonban a leányokat is figyelembe veszi, amennyiben a házasság (Lagua) a fiúra és leányra nézve egyaránt fontos. Hogy leánya férjet kapjon, azon az apának nem sokat kell törnie a fejét; kap ő itt-ott még pénzt is érte, mert némely vidéken a leányok nagyon kevesen vannak.

Mikor a szülők elérkezettnek látják az időt, hogy gyermekeik eljegyzéséről gondoskodjanak, az apa mindenekelőtt magához veszi fiának születés-oklevelét (Dzsataka), elmegy a leány szüleihez, hogy a két oklevelet összehasonlítsák, s a csillagjósok által megvizsgáltassák. Ha a csillagzatok nem

jót jelentenek, a további eljárásnak azonnal vége szakad. Kedvező esetben folytatják a dolgot. Miután az ajándékok és az egybekelés költségei fölött tisztába jöttek, következik az eljegyzés. Ajándékuul mindkét fél ötféle virágot, cukrosságot, rizst, kókusz-diót, banánt és aréka-diót küld; ezeken kívül a vőlegény atyja küld még arany ékszert is. A szülők két külön gyékényen foglalnak helyet, a leány szülei a keleti oldalon Nyugat felé, a fiú szülei pedig a nyugati oldalon Keletnek fordulva; a mindkét részről hozott ajándékok elkülönítve ott vannak a középben. Miután a két házi pap bemutatja Ganapati előtt az áldozatot, a szülők a rokonokhoz ilyen tartalmú levelet íratnak: »Elhatároztuk ma, hogy fiunkat és leányunkat összeadjuk; kérünk tehát, jöjjetek mindnyájan az ünnepre.« A levélre az öröm jeléül öt piros pontot tesznek. A leány szülei ekkor réztányérra tesznek egy kókuszdiót s öt-öt kis csomó banánt; bétel levelet; aréka-diót, némi pénzt, virágot és pirosra festett rizst. Az apa kezébe veszi a tányért, és feláll, házi papja pedig a következő Mantrát mondja el: »Ennyi és ennyi évig neveltem leányomat; de most átadom neked; ápdold őt, és gondoskodjál róla.« E szavak alatt az apa a tányér tartalmát a fiú apjának feltűzött ruhájába önti. Most a fiú atyján van a sor; ő is tányérra rakja a hozott ajándékokat, feláll, papja pedig mondja: »A leányt, akit felneveltél, átveszem fiam számára, s gondoskodni fogok róla. Légy nyugodt, s élj békében.« Ajándékait a leány atyjának ruhájába teszi, aki most már magát a leányt helyezi apósának ölébe, ez viszont ruhával, ékszerrel s virággal ajándékozza meg menyét. Egy másik leányt is helyeznek a menyasszony mellé néhány szem piros rizst dobnak rá, aztán gyertyát állítanak fel előttük. Ekkor a leány visszakerül szüleihez, mialatt a vőlegény atyja így szól: »Ez a szűz most már enyém; ápdold őt jól, míg majd a házasság napján érte jövök.«

A csillagjósok által kitűzött nap előestéjén összegyűlnek a vőlegény rokonai, és az előírt szertartások végzése után fejére teszik a házasságkoszorút (Baszinga); a menyasszonyi ékszert kosárkába rejtik. A vőlegény menyegyzetes gyaloghintóba ül, és muzsikaszó mellett megindul a lakodalmas nép az esti szürkület beálltával, hogy a fáklyafény és tűzijáték érvényre jusson. A menyasszonyi ház közelében megállapodnak; kilép a leány atyja, többféle szívességgel halmozza el a vőlegényt, sőt megmossa lábait is; a nőrokonok szintén kifogyhatatlanok a nyájaskodásban. A menet aztán betér a bambusz-ból és pálmalevelekből e célra készült sátorba, lakomához ül, és itt tölti az éjszakát.

Reggel áldozatot mutatnak be Ganapati, Brahmá, Agni, a nap és az elhunytak tiszteletére; ezt követi a búcsújárás szertartása. A vőlegény zarándoknak öltözve, ernyőt; sarut, koldusperselyt stb. vesz magához, s jelenti,

hogy búcsújárásra készül. Megy lassan a csarnokból kifelé; utána siet a menyasszony atyja a házi pappal, s kérdi, hová szándékozik? »Mind elvégeztem, feleli ő, a szent szertartásokat, melyeket megtennem mint bráhminnak kötelességem volt, de Benareszben nem voltam még, oda kell most mennem. A menyasszony atyja közbeszól: »Zarándoklásra nem kell többé gondolnod; hajadon leányom van, feleségül adom neked; családapává (Grihasztha) fogsz lenni. Majd ha állandó tűzhelyed lesz, s gyermekek vesznek körül, elzarándokolhatsz Banareszbe.« Kezénél fogja, s visszavezeti a házba, és nevében egy tehenet vagy pénzt ad váltságdíjúl a bráhmínoknak, hogy a kötelesség alól mentsék föl. A völegény leteszi a zarándokruhát, a pap meg *hóma* áldozatót mutat be. Este a menyasszony szülei különféle szertartásokkal tisztelik meg a völegényt; mennyezetes trón alatt várakozik reá a menyasszonyi módon feldíszített leány, akit anyai nagybátyja jobb karján hoz elő szobájából; a völegény azonban nem láthatja őt, míg a papok a közék tartott kendő fölött a koszorúkat ki nem cserélték. Mikor a kendőt eltávolítják, a jegyesek helyet cserélnek; a völegény eddig arccal Nyugat felé ült, most azonban a szerencsehozó Keletnek kell fordulnia; hogy menyasszonyát ajándéku fogadhassa. A menyasszony szülei csendes imádságot mondanak istenökhöz, hogy leányukat odaajándékozhatják; a jelenlévők szintén részt vesznek benne mindnyájan, mert hiszen a jelen pillanat olyan kedvező. A völegény kiterjeszti karjait, mintha alamizsnát akarna átvenni, a menyasszony tenyérral fölfelé reájok teszi kezeit, melyekbe a pap kókuszdiót, bétel levelet, aréka-diót, pénzt, Tulaszi növényt és két szem piros rizst helyez. A papok egyike az anyának fazekat ad át, melyet előbb szent vízzel tölt meg; az apa a jegyesek közé dugja balkarját, jobbjaival pedig karolja a menyasszonyt. Ekkor a két fél papjai elmondják egymás után a jegyesek család- és személynevét, megemlítik a szülőket és nagyszülőket, és míg az anya a szent vizet az apa kezén keresztül a jegyesek kezeire önti, így szólnak: »Éljetek megelekedve, legyetek testben erősek, éljetek boldogan, éljetek sokáig, szaporodjatok, maradjatok egészségesek, kísérje szerencse minden lépéseteket.« A pap most Tulaszi levelet és virágot tesz a völegény atyjának kezére, s így szól hangosan: »E napon és ebben az órában N.N. hajadon leányát Visnu istennek és feleségének (Laksmi) ajándékozta, s áldásukat kéri.« A virágot az anya kapja, a levél az apáé marad, aki ekkor felemeli a menyasszonyt; feláll a völegény is, kezeik azonban mindháromnak még összetéve maradnak; csak akkor válnak szét, mikor az anya a jobb kezét az atyjának jobb vállára tette, s odaszólt a völegénynek: »Így legyen.« Erre a házba megy, tejet és írótt kever össze, miáltal a férfi és a nő egyesülést jelzi. A jegyesek újra helyet foglalnak, négy bráhmín a mennyezetes trón négy

szögletére áll, s egy szent fűből kötött kötelet vonnak körül, melynek egyik végét a menyasszony balkezére, a másikat a vőlegény jobbára kötik; így akarják minden tisztátalanságnak elejét venni. A pap a mennyasszony kezébe egy kevés rizst tesz, amelyet ez a vőlegényének fejére helyez e szavakkal kíséretben: »Nagyobbodjék szeretetem irántad.« Ugyanezt teszi és mondja a vőlegény is. Ezt háromszor ismétlik. A vőlegény szülei előhozzák a mennyasszonyi ajándékokat; az ékszerekkel földíszítik, mialatt a pap így szól: »Ez a hajadon még nem a fiatok felesége; előbb a holdé, azután a napé, végre a tűzé; fiatoké csak a negyedik nap lesz.« Különféle áldozatokat mutatnak még be; ezek közé tartozik különösen a hét Risi, vagyis a nagy Medve (Göncöl) előtt véghezvitt szertartás, mely végett a jegyesek a ház elé mennek. Megajándékozzák a rokonokat és a papokat. A jegyesekre piros rizst szórnak, gyertyát mozgatnak előttük, ekkor aztán kezet fogva visszatérnek a házba. Hanem az ajtó mögött ott áll a vőlegény nőtestvére, s nem akarja őket bebocsátani. »Kit hoztál magaddal? Hogyan jutott hozzád ez a leány?« »Ez a hajadon, felel a vőlegény, négy nap múlva feleségem lesz; ő lesz az én családi boldogságom.« A nővér újra közbe szól: »Add tehát születendő leányodat az én fiamnak feleségül, vagyis fizess váltságdíjt,« mire bétel levelet, pénzt stb. nyújt át neki a vőlegény. A házban kigyúl a *hóma* tűz, amelynek egy részét a szoba meghatározott szögletébe helyezik, és *Mantra* imádságok között szent fűvet, rizst és vaját égetnek el benne. Ezt a tüzet négy nap táplálják: a jegyesek közelében ülnek, és mellette alusznak. A lakodalom második és harmadik napján ismét különféle szertartásokat végeznek: a rokonoknak süteményt, banánt, tejet adnak ajándékol. A negyedik napon a vőlegény nővére összehajtja a gyékényt, melyen a jegyesek a tűznél ültek. Utóbbiak a csarnokba lépnek, ahol a piros vízzel telt fazékba a pap gyűrűt dob. A jegyeseknek kell azt onnan kivenniök, és ekkor a menyasszony újra kerül, akit ezalatt piros vízzel hintenek meg. Záradékol a menyasszony szülei a mennyezetes trón alá állva megfogják a jegyesek kezeit, és az atya így szól: »Leányom! Az első napon a hold felesége voltál, a másodikon a napé, harmadikon a tűzé; mától kezdve eme férfinak felesége vagy.« Újra piros rizst szórnak rá, virágot, bétel leveleket és több effélét adnak neki; evvel a vallásos ünnep véget ér. A vőlegény házában még azután négy napig tart a dínomdánom: lakomázás, muzsika, tánc, tűzijáték és egyéb szórakozás.

Nem szeretik, ha valaki a szobába hal meg. Azért ha a családtagok valamelyike, például az apa haldoklik, a fiú a tornác padozatán tehénganéjjal nagy négyszöget rajzol, betakarja szent fűvel, és odafekteti a haldoklót fejfelé Dél felé, mert Yama, az alvilág istene, ott lakik, és onnan jönnek az ő hírhözói. A szent zsinórt a bal válláról a jobbra helyezi, imádság között szézám

magvakat és vizet hint a földre, s elmondja a Gayatri imádságot; ájtatoskodik a jelenlévő pap is. Összekötik aztán szent fűvel a haldoklónak két hüvelykét, a lábakon a két nagy ujját; ha a halál már bekövetkezett, feje és lábai közeiben rizst hintenek a földre, és két gyertyát helyeznek rá. A holttestet megmossák, a megszábot jeleket ráfestik, és a gyaloghintón nagy banánlevélre s egyik ruhadarabjára fektetve viszik temetésre.

A haláleset tisztátalanná tette a családot. Amiatt a család tíz napig nem végezheti papi teendőit, nem szabad a többi bráhmínokkal étkeznie, s nem vehet részt az ünnepekben. Aki a gyászszertartásokat végezte, tíz nap köteles valamelyik folyóban vagy tóban megfürdeni. A parton cserépfazékban rizst főz, szézám magvakat, mézet és tejet kever belé, s jó nagy gombócot gyúr belőle. Megfürdik újra; bekeni magát tehéntrágyával, és a Tulaszi fa tövéből szedett földdel; egy köre többször vizet önt, tejet, olvasztott vaját, kókusznedvet, szantálfa lisztet, virágot, Tulaszi faleveleket és rizst tesz. A rizsgombócra az elhunyt nevében rizst szór, meghajtja magát előtte, s mikor imádságát elmondotta, az ételáldozatot bemutatta, s a jelenlevőket megajándékozta, a gombócot bedobja a vízbe. Ismételt fürdés után haza megy, égő gyertyák mellé edényt állít tejjel, egy másikat pedig vízzel. A bráhmínok most szétmennek, s a háziak ebédhez ülnek. A gyászoló tíz nap egyszeri étkezéssel kell megelégednie. Így tart ez kilenc nap, csakhogy minden második nap két gombócot gyúr.

Tizedik nap a folyó mellett végzett szertartásban részt vesznek a ház összes férfitagjai, valamint a legközelebbi rokonok is. A jelenlévő bráhmínok között ez alkalommal tízféle ajándékot osztanak ki: tehenet, egy darab földet, szézám magvakat, pénzt, olvasztott vaját, ruhát, gabonát, cukrot, ezüstöt és sót. Szegényebbek szézámmagot: rézedényt; kevés pénzt; ruhát és egy gyertyatartót adnak; akiknek vagyoni állapota ennyit sem bír meg, pálmalevél ernyővel, egy-pár saruval és némi pénzzel róják le tartozásukat. A ház feje a rizsgombócok egyikét olyan helyre viszi, ahol hite szerint valamelyik holló el fogja azt fogyasztani. A holló az elhunytnek személyesítője, le kell hát annak éhségét csillapítani. Ha a közelben nincs holló, szent fűből csinálnak egyet, megérintik vele a gombócot, a többit aztán megteszi a *Mantra*. A másik gombócot a vízbe dobják, mire az elhunyt félig megtisztult.

A tizenegyed és tizenkettedik napnak áldozata arra való, hogy, az elhunytnek az égbe vivő utat megkönnyítsék. Egy tinó jobb lapockáját szent tűzben izzított vassal megbélyegzik, és *Mantra* közvetítésével egy fiatal bornyúval összeházasítják oly formán, hogy farkaikat összekötik, és vízzel locsolják. A pap ekkor így szól a tinóhoz: »Mehetsz Kelet felé egészen a tengeren túl, Nyugat felé egészen a tengeren túl, Délnek egészen a tengeren

túl, Éjszakknak egészen a tengeren túl, és utadban nem fog akadályozni senki.« Ezen ajándék által Siva bálványt akarják jóindulatúvá tenni, akinek tinó a paripája. Az állatot szabadon eresztik; Indiában sok ilyen tinó kószál szanaszét anélkül, hogy valaki elfogná. A bornyú a papé lesz. A rizsgombóc szertartását a folyó mellett még egyszer ismétlik; a ház feje otthon vízzel tölt meg egy edényt, a nyílására kókusz-diót és ruhadarabot tesz, oda állítja, ahol az apa meghalt, s így szól: »Nevedben ennyi meg ennyi ajándékot adok, hogy az égben kedvező sorsod legyen.« Ekkor ajándékokat osztanak ki a bráhmínok között.

Tizenkettedik nap az ünnep a házban folyik le; ilyenkor a temetést végzőnek három bráhmín van segítségére. Az egyik az elhunytat helyettesíti, és a déli oldalon ül Éjszak felé fordulva; a másik az istenek nevében van, ott s Nyugaton ülve Kelet felé néz. A harmadik a rokonok képviselője, s Keleten ül Nyugat felé, a temetést végző pedig Éjszakon foglal helyet arccal Dél felé. Ez utóbbi három gombócot készít, kezébe vesz egyet, mialatt az elhunytat nevében szólítja; azután mind a hármat deszkára helyezi, virágot szór rájuk, gyertyát lobogtat előttük ide-oda, ételáldozatot mutat be. A bráhmínok az elhunyt, az istenek és a rokonság nevében szóltanul esznek. Étkezés után megelegedéseket nyilvánítják, mire a ház ura vizet önt kezeikre; hogy mosakodjanak; ezt teszik a bráhmínok is úgy, hogy a víz a házfő kezeiről a rizsgombócokra hull, s így szólnak: »A gyászszertartás jól sikerült. Az elhunyt most már útban van az ég felé.« Végül a gombócokat a folyóba vagy a tóba dobják.

A tizenharmadik napon és egy évig minden hónapban ismétlik az imént leírt szertartást. A tizennegyedik napon a rokonok és ismerősek már csak nagy tort ülnek, de vallásos szertartások nélkül. Az elhunyt teste az első tizenegy nap alatt megújul, a tizenkettediken megelevenedik. A gyászszertartás különféle mozzanatai a testtagok megújulását eszközlik; a felébredőre a tizenkettedik nap lakomája vár. A tizenkét havi ünnep azt a tizenkét állomást jelenti, melyeken az elhunyt pihenőt tart, mielőtt Yama városába bejutna.

Az elsorolt és az ezekhez hasonló szertartások által akarja a bráhmín magának és családjának az örök üdvösséget biztosítani. Árnyék után kapkod, s így nehezebbé válik a Jézusban megjelent valóság felé fordulni, mely a sz. Lélek által a keresztyén ember személyét és családját megszenteli az örökéletre.